

Burgerschap in de buurtalen

Annette van der Laan & Marjolein Haandrikman - DIA 25 mei 2018

Voorstellen

Annette van der Laan (a.vanderlaan@slo.nl)

Leerplanontwikkelaar SLO – primair/speciaal onderwijs en burgerschap

Marjolein Haandrikman (m.haandrikman@slo.nl)

Leerplanontwikkelaar SLO – beroepsgerichte vakken, burgerschap, talentontwikkeling.

Doel en opzet van de workshop

Doel:

Wat is burgerschap en hoe kan ik als docent Duits/Frans er in mijn les aandacht aan besteden?

Opzet:

0. Energizer: waar sta ik nu?
1. Burgerschapsopdracht aan de scholen
2. Context: burgerschap in de school
3. Houding als docent Duits / Frans

Stelling oefening: waar sta ik nu?

Prioriteer naar belangrijkheid

1. Ik vind het belangrijk dat er aan communicatieve taalvaardigheid aandacht wordt besteed.
2. Ik vind het belangrijk dat leerlingen hun eigen mening leren verwoorden in het Duits / Frans
3. Ik wil leerlingen helpen om controversiële thema's bespreekbaar te maken
4. Ik laat mijn leerlingen zien hoe democratische besluitvorming plaatsvindt
5. Ik laat mijn leerlingen zelf meebepalen wat zij leren in mijn Duitse / Franse les
6. Ik ben een goed voorbeeld voor mijn leerlingen qua omgangsvormen
7. Ik vind het belangrijk dat leerlingen de Duitse / Franse cultuur leren kennen
8. Ik ben voorstander van een maatschappelijke stage of werkweek in het buurland

Burgerschapsopdracht aan de scholen

Burgerschapsopdracht 2006 (wettelijke verplichting) is dat het onderwijs:

- er mede vanuit gaat dat leerlingen opgroeien in een pluriforme samenleving,
- mede gericht is op het bevorderen van actief burgerschap en sociale integratie, en
- mede erop gericht is dat leerlingen kennis hebben van en kennismaken met verschillende achtergronden en culturen van leeftijdgenoten.

Dit betekent dat scholen een **visie** en een **plan van aanpak** dienen te hebben.

Zorgpunten (Inspectie, 2016):

- Weinig samenhang: lappendeken aan burgerschapsactiviteiten
- Weinig handvatten voor beoordelen van de kwaliteit van burgerschapsactiviteiten
- Invulling burgerschap afhankelijk van de uitwerking van die ene individuele docent
- Vaak geen duidelijke doelen wat de school wil bereiken met het burgerschapsonderwijs.
- Realiseren van planmatig en efficiënt burgerschapsonderwijs is moeilijk

Aanpassing wettekst

De kern van dit wetsvoorstel bestaat uit een opdracht aan scholen om op doelgerichte en samenhangende wijze burgerschapsonderwijs te geven, met handvatten voor toezicht.

Ontwikkeling van Curriculum.nu

- Inhoud van het burgerschapsonderwijs wordt ontwikkeld in de integrale curriculumherziening.
- Negen leergebieden
- Proces van ontwikkeling en het geven van feedback
- Opbrengsten: visie, grote opdrachten en bouwstenen

Digitale
geletterdheid

Engels

Nederlands

Rekenen &
Wiskunde

Burgerschap

Bewegen &
Sport

Kunst & Cultuur

Mens & Natuur

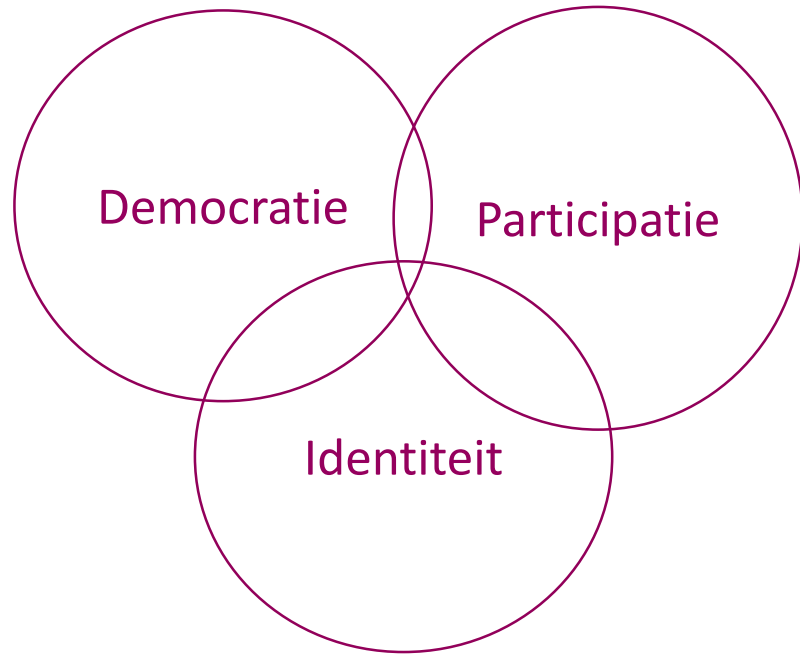

Mens &
Maatschappij

- Komen tot een curriculum dat leerlingen voorbereidt om in de toekomst te kunnen leren, leven en werken: welke **kennis en vaardigheden** hebben leerlingen daarvoor nodig
- **Samenhang** in de onderwijsinhoud bevorderen
- Zorgen voor **doorlopende leerlijnen**: een soepele overgang van de voorschoolse periode naar het po, van po naar vo en van vo naar het vervolgonderwijs
- **Overladenheid** in het onderwijsprogramma terugdringen
- Duidelijkheid bieden aan scholen: wat moeten alle leerlingen leren en hoeveel **ruimte** is er over voor eigen invulling?
- Een betere **balans** brengen in de hoofddoelen van het onderwijs: Kennisontwikkeling/kwalificatie, maatschappelijke toerusting, persoonsvorming

Inhouden van burgerschapsvorming

Inhoudelijke kern kan goed worden samengevat in drie inhoudelijke domeinen: democratie, participatie en identiteit (SLO, 2006, 2009, 2012)

Democratie:

- Conflicten oplossen (h)
- Standpunten, bronnen (vh)
- Basisprincipes democratie (k)

Participatie:

- Betrokkenheid tonen/bijdrage leveren (h)
- Verbetering organiseren in klas (vh)
- Rollen/taken/verantwoordelijkheden begrijpen (k)

Identiteit:

- Respect, samenwerken, reflecteren (h)
- Inleven in de ander en in situaties (vh)
- Basiskenmerken pluriforme samenleving (k)

Hoe bepaalt uw school de visie op burgerschap?

Bij het bepalen van de visie spelen de volgende aspecten een rol:

De identiteit van de school

bepaald door levensbeschouwing en/of pedagogisch-didactische uitgangspunten;

Kenmerken van de schoolcontext

waaronder de wijk, de leerlingenpopulatie en de ouders.

Identiteit en kenmerken van de school zijn vaak beschreven in het schoolplan, of in de missie die de school heeft geformuleerd. Dit geeft input voor het formuleren van de visie van burgerschap.

De missie van een school als input voor burgerschap

Missie 1

`..... Wij zijn een christelijke scholengemeenschap. Wij vinden het heel belangrijk dat je je talenten maximaal ontwikkelt, maar we vinden het ook belangrijk dat je leert om samen te werken en om rekening te houden met elkaar en de wereld waarin we leven.`

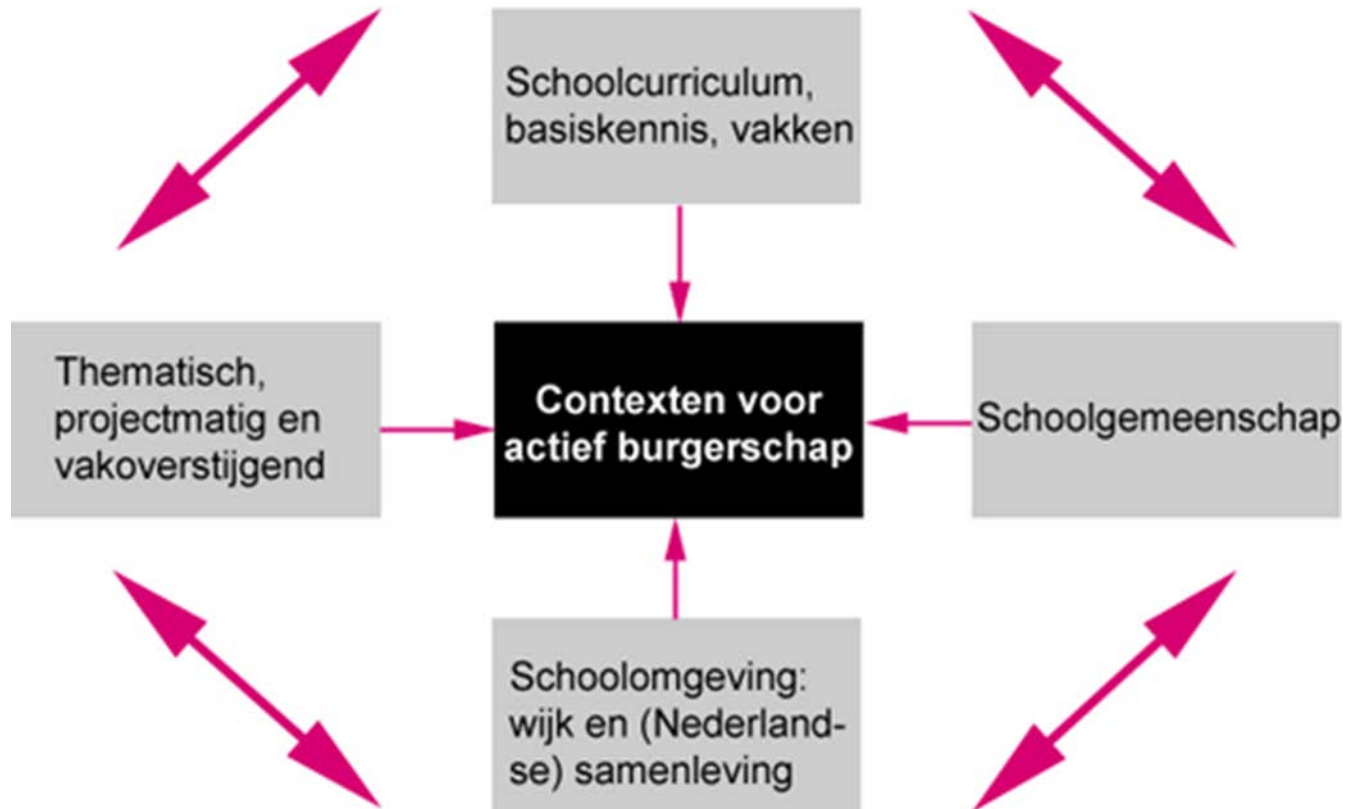
- Lees de missie: welke aanknopingspunten voor burgerschap zie je?

Missie 2

`....Panta rhei, alles stroomt, komt ook tot uitdrukking in de vele activiteiten die op de locatie MHV plaatsvinden op het gebied van muziek, toneel, de debatgroep, sportdagen, de schoolkrant of de leerlingenraad. Als leerling kun je meepraten en meebeslissen over de dingen die op school gebeuren...`

- Lees de missie: welke aanknopingspunten voor burgerschap zie je?

Context 3: Positionering van burgerschap

Meningen over positie van burgerschap

Geef op posters aan waar je mee eens bent of mee oneens

Burgerschap hoort thuis in de lessen maatschappijleer

Burgerschap hoort vooral in vakoverstijgende projecten thuis

Ik ben voorstander van een maatschappelijke stage of werkweek in het buurland

Op school leren leerlingen oefenen met democratische vaardigheden

Werken aan taalverwerving met burgerschapsdoelen

Oefening: 3x3

Bedenk een mooi voorbeeld van een les, waarbij gewerkt wordt aan taalverwerving en burgerschapsdoelen.

Ga uit van

- Doeltaal voertaal
- Authentieke taken
- Doeloverzicht burgerschap

- 3 minuten: in stilte, voor uzelf
- 3 minuten: met uw buur bepalen welk voorbeeld u wilt beschrijven (één of allebei)
- 3 minuten: uw gezamenlijke voorbeeld(en) onderbrengen bij het passende (ERK)taalniveau

Terugkoppeling en bespreking:

Waarop zouden de mvt-lessen zich kunnen richten?

	Democratie	Participatie	Identiteit
Houdingen	De oplossingsgerichte burger	De actieve burger	De verantwoordelijke burger
Vaardigheden	De zich informerende burger	De sociaal-communicatie burger	De zich inlevende burger
Kennis en inzicht	De democratisch bewuste burger	De sociaal bewuste burger	De cultureel bewuste burger

Afsluitende oefening: waar sta ik nu dan?

- Geef opnieuw prioritering aan.
- Ben ik anders gaan kijken naar burgerschap?
- Wat betekent dat voor de invulling van burgerschap in mijn lessen?

Meer informatie?

Zie ook www.burgerschapindeschool.nl:

- Praktijkvoorbeelden
- Zelfevaluatie-instrumenten
- Achtergrondinformatie
- ....